

ňování nároků a jsou uvedeny příklady žádostí, jakož i přehledná tabulka k snadnému vypočítávání nároků. Ke knize je připojen věcný rejstřík. Možno říci, že kniha je vskutku spolehlivým a odborným, přes to však všeobecně přístupným průvodcem ve všech otázkách pensijního pojištění.

Dr. Jindřich.

JUDr. KAREL GERLICH: *Skutkové zjištění a právní posouzení v řízení soudním*. Studie k revisnímu a zrušovacímu řízení před Nejvyšším soudem. Svazek LXXIII. sbírky spisů právnických a národohospodářských (vydávají Karel Engliš a František Weyr). Praha-Brno 1934. Nakladatelství »Orbis«. Str. 57. Cena Kč 25.—. — Spis jest rozdělen na část obecnou a část zvláštní. V první části zabývá se autor teoretickým vymezením skutkových a právních otázek v soudním řízení civilním a trestním. Východiskem teoretických úvah Gerlichových jest *Weyrova* konstrukce normotvorného procesu, která umožňuje posuzovati jak civilní, tak i trestní řízení soudní s jednotného vyššího hlediska — s hlediska tvorby konkrétních a druhotných norem. V úvodních kapitolách podává autor základy toho učení, známého pod názvem »ryzí nauka právní« nebo pod starším pojmenováním »normativní teorie«, vycházející ze základních pojmů této nauky. Vykládá pojem »povinnosti«, »normy«, »právní normy«, »právního řádu«. Mluví o hierarchii právního řádu, o statickém a dynamickém hledisku, s něhož můžeme poznávati právní řád, pozorujíce jej buď jako »daný a neměnný«, nebo pozorujíce, jak norma vzniká. Pak přechází autor definitivně k právní dynamice a vykládá Weyrův obecný pojem »právního řízení« jako řízení *normotvorného* v nejširším smyslu. Za nejdůležitější poznatek, který lze vytěžiti z Weyrovy konstrukce normotvorného procesu pro řízení soudní, považuje Gerlich »*zdůraznění intelektuálního rázu činnosti soudcovy*«, která záleží ve správném zjištění skutkové podstaty sporu a ve správné aplikaci právní normy na tuto skutkovou podstatu (str. 6.). Funkce vyšší instance soudní záleží pak v *přezkumné činnosti*, t. j. v intelektuální činnosti, kterou se přezkoumává rovněž intelektuální činnost stolice nižší. Při tom však autor správně zdůrazňuje, že tato přezkumná, t. j. intelektuální činnost není jedinou funkcí vyšší stolice, nýbrž je »součástí celkové její činnosti, která jest normotvorbou« (str. 6.). Schematicky pak rozděluje autor intelektuální činnost orgánu normotvorného (soudce) v soudním procesu na *tři složky*, totiž: 1. zjištění skutkového stavu věci (*skutkové zjištění*); 2. nalezení vhodné právní normy (*interpretace*); 3. upotřebení nalezené právní normy na zjištěnou skutkovou podstatu (*aplikace*).

Dostí podrobně zabývá se pak autor problémem dualismu kausálně-normativního, pojmem právní normy a právního předpisu a problémem konkretisace právní normy. Skutkovou podstatu definuje jako soubor skutečností (jevů), na které právní norma váže určité účinky. Při tom upozorňuje na dvě rozdílné skutkové podstaty: jedna je *pojmově* vymezena normou, druhá je součástí vnějšího světa. Jde o známý rozdíl mezi abstraktní a konkrétní skutkovou podstatou. Při vymezení pojmu interpretace přejímá autor celkem hledisko Sedláčkovy. Pojednává pak o rozdílu mezi závěry skutkovými a závěry právními. Rozdíl ten vidí v různé metodě myšlení (chápání kausální a normativní). Zajímavý je pokus o pojmové vymezení aplikace, interpretace, konkretisace a subsumce. Subsumci právem považuje Gerlich za obrácenou aplikaci. Při aplikaci jde o upotřebení normy na zjištěnou skutkovou podstatu. Jádrem problému rozlišení interpretace od aplikace v teorii a praxi vidí Gerlich v tom, že aplikace (která jest podle pojetí autorova vždy tvorbou norem) přísluší jedině praxi, kdežto interpretace jest sice jediným předmětem vědy právní, pokud se zabývá výkladem obsahu norem, avšak zároveň jest podstatnou součástí praxe jako *předpoklad* správné aplikace (str. 22.).

V dalším probírá autor kriticky rozlišení otázek skutkových a právních v literatuře procesního práva jednak civilního (Hora, Šťastný, Procházka, Sedláček, Štajgr, Flieder, Sperl, Pollak, Schrutka, Stein, Mann-

heim, Hellwig, Coulon, dv. rada Sedláček, Klein, Cícha), jednak trestního (Storch, Mířička, Prušák, Lohsing, Rulf, Dohna, Kallab, Soukup) a konečně v literatuře procesního práva správního (Weyr, Neubauer, Hácha). V závěru první části shrnuje autor výsledky svých úvah takto: V soudním procesu jest rozeznávati *tři* stránky: skutkové zjištění, interpretaci a aplikaci. Skutkové zjištění zařazuje autor do sféry skutkové, interpretaci a aplikaci pak do sféry právní. Gerlich rozeznává dvojí skutkovou podstatu: jednu jako poznanou *součástí vnějšího světa*, která patří do sféry skutkové, druhou pak, která *vystupuje v normě jako jev kausálního světa do normy jako pojem dosažený*; tato skutková podstata se vyskytuje jen při interpretaci, a proto náleží jen do sféry právní (str. 39.). Autor má na mysli *patrně* rozdíl mezi *konkretními jevy* světa vnějšího a jejich více nebo méně *abstraktním (pojmovým)* zachycením v obsahu normy. Skutková podstata jest jednak v podmiňující, jednak v podmíněné části normy, jak patrně ze schematu: Je-li A, má býti B. V civilním procesu jest skutková podstata podmiňující (A) *žalobním důvodem* a jeví se nám při zjišťování (srovnávání) žalobního důvodu žalobcem tvrzeného se skutečností jako otázka *skutková*, při srovnávání s právním řádem (t. j. při interpretaci a aplikaci) jako otázka právní. Žalobní petit jest pak skutkovou podstatou podmíněnou a jeví se vždy jako otázka právní. V *trestním* procesu skutková podstata podmiňující tvoří *důvod obžaloby* a je zase buď otázkou skutkovou (skutkové zjištění) nebo právní (interpretace a aplikace); *trest* v obžalobě navržený jest pak podmíněnou skutkovou podstatou a otázka uložení trestu a jeho výměry jest vždy otázkou právní. V obou procesech jde jednak o *skutkové zjištění a interpretaci* normy, činnosti, při nichž zachováváme postoj *statický*, jednak o *aplikaci*, která jest charakterisována postojem *dynamickým* a k níž lze přikročiti teprve, když interpretaci byla získána právní norma a skutkovým zjištěním skutkový základ (str. 40.).

Ve druhé (zvláštní) části probírá pak autor některé případy skutkových a právních otázek v civilním řízení dovolacím a v trestním řízení zrušovacím. Mluví zejména o t. zv. *právu obyčejovém*, při němž jde jednak o *skutkové zjištění*, pokud jde o poznání obyčeje, který se zachovává, jednak o *právní posouzení*, pokud jde o výklad obyčeje a jeho dosah jako součásti skutkové podstaty v normě vymezené (str. 44.). Na praktických případech řešených v judikatuře pak ukazuje, jak praxe našeho nejvyššího soudu rozlišuje skutkový základ od právního posouzení. Věc má veliký význam praktický vzhledem k ustanovení § 503 č. 4° c. ř. s. Podrobně pak zabývá se otázkou projevu vůle a výkladu tohoto projevu, poukazuje na rozdíl základního pojetí projevu vůle v oboru práva civilního (právní jednání jako norma) a práva trestního (porušení povinnosti). K tomu připojuje autor samostatné kapitoly o duševních stavech, vědomí, přičetnosti, o obsahu listin, o úmyslu, vině, zavinění, bezelstnosti, omylu, příčinné souvislosti, o důkazech pravdy a pravděpodobnosti, o bolestném, o otázce veřejného zájmu a konečně o trestech a okolnostech rozhodných pro jejich výměru. V těchto kapitolách autor s úspěchem používá výsledků obecného řešení, jak je podal v první části své práce.

Nový Gerlichův spis je poučný stejně pro právního teoretika jako praktika. Právního teoretika upoutá především důsledným rozvedením základních pouček ryzí nauky právní. Právnickému praktikovi umožní pak orientaci v jednom z nejobtížnějších problémů soudní praxe civilní i trestní. Neboť, jak z hořejšího je patrné, neomezil se autor na teoretické řešení svého problému, nýbrž aplikoval je na konkrétní případy, kde se teprve v pravém světle ukázala obtížnost projednávané otázky. Při tom snesl autor k jednotlivým otázkám bohatou judikaturu, což činí jeho spis zvláště cenným pro praxi. hb.

SBORNÍK ARCHIVU MINISTERSTVA VNITRA. Svazek VIII. Praha 1935. Ministerstvo vnitra, s. 232. 8°. — V novém svazku, který vychází